

Міністерство культури і інформаційної політики України
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»
(назва факультету)

Кафедра живопису
(повна назва кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломної роботи бакалавра

На тему : «Спогади про дім»

Виконала: студентка 4 курсу

спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
(шифр і спеціальність)

освітньо-професійна
програма Станковий живопис

Трубнікова О.В
(прізвище та ініціали)

Керівник: Єфименко Д.В
(прізвище та ініціали)

Харків – 2025 року

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»

Кафедра живопису / денна форма навчання

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри живопису

 М.М.Ковальова

« **» травня** 2025 року

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Трубінікова Олеся Вікторівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема проекту (роботи)

«Спогади про дім»

Керівник проекту (роботи) _ Єфименко Дмитро Вікторович

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від « **» травня 2025 року №**

2. Строк подання студентом проекту (роботи) **червня** 2025 року

3. Вихідні дані до проекту (роботи): Зібраний підготовчий матеріал під час переддипломної практики

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- Обґрунтування актуальності теми;
- Збір інформації та систематизація підготовчих матеріалів;
- Аналіз аналогів;
- Розробка авторської концепції рішення теми;
- Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;
- Технологічні та живописні засоби виконання оригіналів;
- Висновки;
- Список літератури;
- Ілюстративні матеріали.

5. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання ___17 квітня 2025__

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/ п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітк а
1	<i>Затвердження теми дипломної роботи</i>	<i>Травень</i>	
2	<i>Аналіз аналогів</i>	<i>Квітень Травень</i>	
3	<i>Розробка авторської концепції рішення теми</i>	<i>Квітень Травень</i>	
4	<i>Композиційний пошук образотворчих засобів втілення творчого задуму;</i>	<i>Квітень Травень</i>	
5	<i>Затвердження ескізів рішення теми</i>	<i>Травень</i>	
6	<i>Систематизація інформації до пояснювальної записки</i>	<i>Травень</i>	
7	<i>Виконання оригіналів дипломної роботи</i>	<i>Травень</i>	

		<i>Червень</i>	
8	<i>Оформлення пояснювальної записки та дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	
9	<i>Захист дипломної роботи</i>	<i>Червень</i>	

Студент _____
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

 (підпис) (прізвище та ініціали)

Анотація

У дипломній роботі “Спогади про дім” постає проблематика втрати дому через війну, адже багато людей втратили не лише будинки, а й звичний світ. На власному досвіді отримавши такий досвід в дитинстві, спогади про нього є дуже цінними, тими які хочеться пам'ятати. У своїй роботі я не тільки звертаюся до власного досвіду, а намагаюсь висловити колективне почуття втрати, туги та водночас — ніжності до того, що збереглося в пам'яті.

Спогади є головною ідеєю картини адже це все, що у мене залишилось про місце дитинства. Стилiстична особливiсть роботи у гротесковостi поєднання академiчного i уявного. Спогади якi я зобразила на полотнi: терикон, санки, дiти з повітряними кулями, дiм, драбина, святковий торт, дерево, рибка, вікно, сонце, а також адреса мого дому. Ці елементи нанесені лiнійно поверх висошого тла акриловою золотою фарбою. Технiчне рiшення зобразити бризки на горiшньому там де мрiї, працювала шляхом безпосереднього бризкiв з подальшим вiдтворенням плям.

Центральна постать — жiнка, занурена у потiк своїх спогадiв i вiдчуттiв, стан мрiйливостi. Вона написана пастозно з розумiнням анатомiчних аспектiв але гротисковано. Попри оголенiсть вона не зображена як еротичний об'єкт, а як носiй внутрiшнього стану. Силует нiжний об'ємний та лаконiчний на сприйняття, анатомiчно гротискований. Колiрно робота холодна, саме синiй став для мене головним у передачi внутрiшнього стану. Вiн символiзує пам'ять та глибину. Синiй — як вікно у внутрiшнiй простiр, у якому зберiгаються найтоншi вiдчуття.

Таким чином, дипломна робота демонструє, як через мистецтво можна зобразити спогади, ностальгiю, внутрiшнiй стан людини й донести її глибокi емоцiї.

Annotation.

The thesis “Memories of Home” deals with the problem of losing one's home because of the war, as many people lost not only their homes but also their familiar world. Having had such an experience in my childhood, the memories of it are very valuable, the ones I want to remember. In my work, I not only refer to my own experience, but try to express a collective sense of loss, longing, and at the same time tenderness for what is preserved in memory.

Memories are the main idea of the painting because they are all I have left of my childhood place. The stylistic feature of the work is the grotesque combination of the academic and the imaginary. The memories I depicted on the canvas are: a spoil heap, a sled, children with balloons, a house, a ladder, a birthday cake, a tree, a fish, a window, the sun, and the address of my house. These elements are applied linearly over a taller background with acrylic gold paint. The technical solution to depict the splashes on the top where the dreams are, I worked by directly splashing and then reproducing the spots.

The central figure is a woman immersed in a stream of her memories and feelings, a state of reverie. She is painted in a pasty manner with an understanding of anatomical aspects, but in a grotesque way. Despite her nudity, she is not depicted as an erotic object, but as a carrier of an internal state. The silhouette is delicate, voluminous and laconic in perception, anatomically grotesque. The color of the work is cold, and blue has become the main color for me in conveying my inner state. It symbolizes memory and depth. Blue is like a window to the inner space, where the most subtle feelings are stored.

Thus, the thesis demonstrates how art can depict memories, nostalgia, and a person's inner state and convey their deep emotions.

ЗМІСТ

1. ОБҐРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ТЕМИ.....	8
2. ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДГОТОВЧИХ МАТЕРІАЛІВ.....	10
3. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ.....	11
4. РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ РІШЕННЯ ТЕМИ.....	12
5. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПОШУК ОБРАЗОТВОРЧИХ ЗАСОБІВ ВТІЛЕННЯ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ.....	14
6. ТЕХНОЛОГІЧНІ ТА ЖИВОПИСНІ ЗАСОБИ ВИКОНАННЯ ОРИГІНАЛІВ.....	18
7. ВИСНОВКИ.....	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	21
ІЛЮСТРАТИВНІ МАТЕРІАЛИ.....	23

1. ОБҐРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ТЕМИ

Культура є істинним багатством кожної людини, кожного суспільства й людства загалом. Вона виступає організованим досвідом усієї попередньої історії, який акумулює втілення людських здібностей і можливостей, результати рефлексії людей, їх творчості, фундамент подальших зусиль [3 с.192]. Я вважаю, що обрана мною тема «Спогади про дім» є досить гострою та актуальною для суспільства. Робота торкається болючих та важливих тем окупації рідного міста та ностальгії за дитинством у ньому. Надає простір для колективного переживання травми, розуміння досвіду інших та вияву емпатії в культурній пам'яті. Мистецтво, на думку деяких дослідників, є способом висловлення основних постулатів, вираження ідеї, емоцій, поглядів, котрі не завжди можуть бути висловлені іншим способом [13 с.6]. В сучасному контексті втрата дому для українців емоційно складна тема, адже втративши домівки люди залишили свій звичний спосіб життя, зв'язок з родиною, спогади про дитинство та відчуття безпеки. Для дітей дім був осередком стабільності, любові та тепла. Головним простором емоційного та фізичного розвитку, бо дім це не лише фізичний простір. Фундаментальне розуміння дому, як місця відновлення й безпеки, його більше немає. Поняття «дім» не є лише фізичним місцем — воно стає образом, спогадом, внутрішнім станом, до якого хочеться повертатись. Образ дому в українській традиції має глибокий зв'язок з ідентичністю людини, звичаями й традиціями. Тому втратити дім — означає втратити частину себе. Арт терапевти, які працюють із дітьми відзначають, що саме образи дому, саду, дерева, тварин — найчастіше зображуються в дитячих малюнках після травматичних спричинених війною подій. Під час уроків діти-переселенці малюють своїх домашніх тварин, яких з якоїсь причини залишили вдома, а також свої улюблені місця. [17] Є 40% українців, або понад 14 мільйонів, покинули свої домівки принаймні на деякий час через війну. Близько 6,5 мільйонів є біженцями, з яких, за оцінками, 34% становлять діти. 3,7 мільйона людей залишаються внутрішньо переміщеними в Україні. [18,

с.18]. За даними МОЗ, психологічні наслідки війни (зокрема, посттравматичний стресовий розлад) позначатимуться на психічному стані українців щонайменше 7–10 років [5, с.3]. Війна залишає глибокий слід у психіці нашого покоління. Діти -переселенців відчують втрату зв'язку з рідною культурною ідентичністю. Сотні тисяч сімей втратили свої домівки а мільйони українців стали переселенцями і біженцями, які виїхали за межі України. Це новий трагічний досвід та нова актуальна реальність. Глядач може побачити в чужій травмі власну. Говорити про пам'ять людей які стали вимушеними ВПО в дитинстві дуже важливо аби підтримати і сказати, що вони не самі.

2. ЗБІР ІНФОРМАЦІЇ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПІДГОТОВЧИХ МАТЕРІАЛІВ

Підготовчий етап роботи був спрямований на осмислення теми втрати дому, збереженні дитячих спогадів. Важливим завданням було визначити візуальну мову того як зобразити особисту тему спогадів про втрачений дім. Я почала зі збору власних спогадів та емоцій які залишились у пам'яті. Опрацьовувала свої дитячі фото та малюнки. Проводила пошук візуальних і текстових матеріалів, що стали основою для втілення художнього задуму. Шукала методи та стилі візуального зображення потрібного стану ностальгії та мрійливості. Спосіб художньо передати наївність, фрагментарність і водночас значущість зображених спогадів. Зібрала приклади дитячих малюнків. Особливу увагу звернула на повторювані символи: дім, дерево, сонце. Визначила важливі символи саме для себе закладаючи у них символізм: терикон, санки, знак адреси дому Мінська 6/4, торт, абрикосове дерево, рибка з акваріуму, повітряні кулі, вікно.

Діти з кульками — це мрії про майбутнє. Терикон — символ шахтарського міста. Санки — спогад про безтурботні сніжні зими. Торт — святкові світлі дні вдома. Будинок — головна опора та безпека. Драбина — зв'язок між минулим. Дерево — життя, пам'ять роду, коріння. Рибка — символ підсвідомості. Вікно — символ майбутнього. Сонце — щастя. Адреса дому — конкретна приналежність до місця.

Ці образи стали основою для побудови візуальної мови роботи. Таким чином, на етапі збору й систематизації матеріалів була сформована концепція роботи й підібрано художні засоби, які відповідають темі й внутрішньому посилю мого твору.

3. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ

Для розкриття теми обраної фантаσμαгоричної композиції необхідним етапом є пошук аналогів робіт. Одним з аналогів стала робота Володимира Носань «Сон» [Іл.1] Аналіз цього твору дав мені розуміння, що саме через умовну, символічну та навіть примітивну форму можна передавати складні внутрішні емоції. Також він наштовхнув мене працювати з пластиною та гротескуванням фігури. Думати над розташуванням її в просторі та як передати відчуття мрійливості, пам'яті, використовуючи символічні елементи. Композиція має виражений символічний характер та особисті переживання.

У пошуках того, як зобразити оголену фігуру жінки я дивилась та аналізувала різні роботи майстрів [Іл.2,3,4]. Важливою візуальною опорою для мене стала картина Столяренка Петра Кузьмича [Іл.2]. У своїй роботі я запозичила таке трактування жіночої фігури реалістичне але м'яке, з акцентом на природність та спокій.

Густав Клімт «Дерево життя» (1905–1909) [Іл.6] триптих Густава Клімта «Дерево життя» поєднує фігуративність з орнаментальністю. Сакральна символіка дерева — як символ життя, зв'язку поколінь. Особливо мою увагу привертає використання у його роботах золота. Золото у Клімта виконує функцію живописного та символічного елементу. Сакралізації картини підкреслюючи позачасовість та відсилку до іконопису. Робота Клімта вплинула на мій підхід до стилізації образів і у своїй роботі я також вирішила застосовувати золоті елементи додаючи декоративного акценту та підкреслюючи цим цінність образів.

4. РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПЦІЇ РІШЕННЯ ТЕМИ

Мистецтво – одна із форм суспільної свідомості, що відображає в образах реальну дійсність і бере участь у її історичному розвитку; форма суспільної свідомості, особливий вид людської діяльності, що відбиває дійсність у конкретно-чуттєвих образах відповідно до певних естетичних ідеалів. У широкому сенсі мистецтвом називають досконале вміння в якійсь справі, галузі; майстерність [12, с.11]. Робота «Спогади про дім» є способом особистої та колективної рефлексії на тему втрати дому внаслідок російської агресії та окупації мого міста. Дім тут як метафора простору пам'яті. На власному досвіді отримавши травму втрати дому в дитинстві для мене згадки про нього є дуже цінними які хочеться пам'ятати. Спогад це те, що збереглося в пам'яті; відтворення в пам'яті того, що раніше нею фіксувалося [19]. Відчуття втраченого дому, на жаль, знайомі багатьом українцям які втратили свою домівку та були змушені переїхати із свого рідного міста, покинувши його на довгі роки, а можливо й назавжди. Мій перший дім опинився в окупації коли мені було тринадцять років. Ми з родиною виїхали у пошуках нового місця для життя але воно так і не змогло дати мені те саме відчуття дому. Спогади — це все, що у мене залишилось про місце дитинства і рідний дім. Вони дуже цінні делікатні, інтимні, наївно дитячі, далеко заховані у глибинах свідомості. Спогади у вигляді зірок і силуетів символізують речі які нагадують мені про дім дитинства. Вони дуже світлі, сонячні, необ'єктивні, наївні та дитячі, адже моє сприйняття дому побудоване на дитячих згадках. «Твій дім, твій ти. Коли ж вимушено потрапляєш у нове середовище – відчуваєш себе переселенцем. Далі слід відшукати в собі Силу творити себе заново на новій землі, в новому світі нових людей» [7.с.182]. Слідами втраченого дому стають звичайні речі, предмети побуту які символізують дитинство у домі якому ріс і більше ніколи їх не побачиш. Концепція роботи полягає у спробі зберегти пам'ять про дім у духовному вимірі — як простір, який неможливо зруйнувати, вкрати, чи знищити. Моя робота це мистецька спроба зберегти пам'ять. У сучасному

українському мистецтві тема втрати дому, ностальгії знаходить відображення не тільки у образотворчому мистецтві, а й у музиці. Особливо виразно ця тема звучить у пісні «Чужію я» виконанні гурту Nazva та Brykulets, що вийшла у 2023 році [20]. Пісня розкриває проблематику очужіння від рідного краю як наслідок еміграції. Про всі ці переживання очужіння від власної родини і чогось рідного розповідає ця пісня [21]. Слово «чужію» в контексті пісні означає стан внутрішньої ізоляції та болючої розлуки з рідним домом, який став недосяжним через окупацію. Найемоційніше для мене ця ідея втілюється у рядку: «Наснисть, наснисть, моє місто...» [20] Сон та спогади це єдине можливе повернення додому на рівні відчуття та мрій. У цьому сенсі пісня глибоко перегукується з концепцією моєї роботи «Спогади про дім».

У книзі Клариси Пінкола Естес «Жінки, що біжать з вовками» прослідковується зв'язок жіночого образу із темою пам'яті та втрати. Втілення природи жінки, інтуїції, творчості та внутрішньої сили. У своїй роботі я зображую жінку, яка не втратила зв'язок з своїм корінням та спогадами. У книзі сні та спогади це спосіб відновити внутрішню силу та цілісність. «Щоразу, коли жінка відновлює якийсь образ чи елемент свого життя, вона насправді повертається до свого внутрішнього дому» [6]

5. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ТА КОЛОРИСТИЧНИЙ ПОШУК ОБРАЗОТВОРЧИХ ЗАСОБІВ ВТІЛЕННЯ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ

Термін «композиція» походить від латинського слова *compositio*, означає багатозначний. Поєднання, співставлення, перетинання, взаємозв'язок, взаємозалежність всіх елементів в заданому форматі. В. Кандінський (один з засновників абстрактного живопису) сформулював визначення ось так: «Композиція – це внутрішньо доцільне підкорення окремих елементів і загальної конструкції конкретній цілі»[15, с.13]. Композиція – головний компонент, який організовує художню форму і надає твору єдності і цілісності, підпорядковує його елементи один одному і цілому [13, с.9]. Колір в картині, що визначає її емоційну складову, є практично нерозривним з формальним вирішенням, а тому від самого початку роботи над ескізом проводиться пошук колірного рішення, пробуються різні варіанти – в теплому колориті, в холодному, визначаються ритми колірних плям, здійснюється пошук акцентів, кольорової домінанти. Ритми білого й чорного також залежать від задуму. Колірний стрій картини є образно активний, від кожної кольорової плями залежить зміст, найточніше вираження якого потрібно шукати за допомогою ескізів [13,с.63]. Втілення художнього задуму в станковому живопису проходить завдяки ряду начерків з натури і уяви. Головними засобами в пошуку стають образотворчі елементи художньої форми – лінії, кольори, , що поєднуються в єдину цілісну композицію. Намагалися пов'язати усі елементи композиції таким чином, щоб вони взаємодіяли один з одним (фігури з середовищем), щоб композиція виглядала єдиним гармонійним цілим. Життєві враження, почуття, думки студента переростають у творчі задуми. Але потрібна кропітка, постійна праця, аби його задум перетворився у високохудожній твір. І в цьому процесі значну роль відіграє робота над ескізом майбутньої композиції. В уяві художника виникають нові образи, нові варіанти [8, с 97].

Перші ескізи доцільно робити невеликого розміру — чим більший ескіз, тим більше часу потрібно для його виконання, а це може призвести до того, що робота вийде “в’ялою”. Також на цьому етапі не потрібно приділяти надмірну увагу розробці деталей, важливіше — визначитись з необхідним колористичним вирішенням. Основними правилами роботи над завершальним ескізом є: 1) вибір сюжету за темою майбутньої композиції. Розглядання й зарисовки конкретних натурних об’єктів і персонажів, які передбачається використати в подальшій роботі; 2) виконання начерків з уяви або з пам’яті; 3) виконання ескізів-варіантів на основі попередніх начерків-ескізів з метою віднайдення найбільш відповідного задуманій темі. Визначення формату ескіза; 4) визначення головних і другорядних елементів у композиції.

Віднайдення композиційного центру, висоти горизонту, розміщення персонажів і предметів на картинній площині відповідно до законів лінійної та повітряної перспективи; 5) тонове та колористичне вирішення роботи [8, с. 97]

Співвідношення трьох величин. Одна величина сама по собі нічого не означає, ми не знаємо навіть, велика вона чи мала, вона безвідносна, проте, якщо взяти другу, меншу за першу, і поставити поряд, їх вже можна зіставити, порівняти, урівноважити одну стосовно іншої. [13, с.61.] Основні властивості взаємодії форми і площини. Питання про збагачення основних форм додатковими визначається художнім задумом твору. Кожна додаткова форма, наведена для збагачення пластичного виразу, містить заряд певних емоцій. Наприклад, закруглені форми тяжіють до м’якої поетичності; [13, с.61.]

Визначальна роль у побудові будь-якої композиції, а потім і твору дизайну, належить індивідуальному відчуттю пропорцій складових елементів, які повинні гармонувати між собою та в композиції загалом і творити єдину гармонійну цілісність. Все в композиції повинно мати своє місце, опрацювання буквально кожної ділянки формату композиції, пластичну й тонально-кольорову залежність, яку неможливо змінити, а тим більше щось додати чи відняти [4, с.50].

Метафоричність простору відображає внутрішній світ жіночого образу. Сюжети емоційні та поетичні. Композиційні й колірні рішення в роботі «Спогади про дім» спрямовані передати стан ніжності та щемкої прив'язаності до рідного дому. Через мову символів, пластичність форм, обмежену палітру я прагнула передати досвід який відгукується іншим людям, коли дім залишився лише у спогадах його втрату. Композиційно робота складається з трьох модулів, витриманих у тональній розтяжці зверху світліше і темніше донизу, що підсилює відчуття зв'язку між реальним та уявним.

Колір, як фундаментальний інструмент комунікації митців...[11.с.8]

Колірно робота холодна, саме синій став для мене головним у передачі внутрішнього стану. Він символізує пам'ять та глибину. Це колір неба, просторовості, сну. Синій — як вікно у внутрішній простір, у якому зберігаються найтонші відчуття. Синій колір має символізм — це колір спокою, печалі, відстані, а також внутрішнього занурення у себе, як у воду чи в ніч. Водночас, синій асоціюється з небом і пам'яттю — вічним і недосяжним. В. Кандинським зазначено, що цей колір має спокійне звучання, адже він — колір небесний [10]. Дійсно, цей колір тісно прив'язаний до звучання саме цього слова — йому характерна складова нескінченності [11 с.19]. Композиційний центр – це частина твору, яка виділяється на загальному фоні навколишніх або прилеглих до нього частин [9].

Головним елементом композиції є фігура жінки занурена у потік своїх спогадів і відчуттів, стан мрійливості. Постать ніби зависає в повітрі, але завдяки тону створюється водночас відчуття площини — ніби вона лежить на спогадах, на своєму внутрішньому ґрунті. Силует ніжний об'ємний та лаконічний на сприйняття, анатомічно гротискований та пластичний. Пластичність – це, виявлення характерної особливості, загальний чи локальний виражальний спосіб в композиції [15, с.9].

Хоч жіноча фігура виглядає доволі реалістично, вона занурює глядача у внутрішній світ героя. Образ жінки в образотворчому мистецтві – це без перебільшення вічна тема, до якої знову і знову звертаються митці,

сублімуючи свої власні відчуття й бачення стосовно загадкової й неосяжної жіночої сутності [14.с.2]. Її оголеність не про еротизм, а про оголеність перед власним болем, пам'яттю. Жіноче тіло це ландшафт пам'яті, метафора дому бо вона дитина своєї землі та продовження роду. Обраний формат роботи квадрат розмір 120х120 см адже саме в ньому було найвигідніше рішення цієї композиції. Було зроблено десятки ескізів пошуків композиції, колористичних пошуків. Після затвердження ескізу з керівником я зробила картон у форматі картини та перенесла на полотно.

6. ТЕХНОЛОГІЧНІ Й ЖИВОПИСНІ МЕТОДИ ВИКОНАННЯ ОРИГІНАЛІВ

Після переведення ескізу вугіллям на полотно, зафіксувавши його лаком я почала із розподілу плям та написання фігури з білилами.

Заклала прозору імпрематуру флейцом для тла замішану на складному синьому: індиго, ультрамарині та кобальті синьому. Перша підкладинка без білил, прозора. Має світлу тональність в горі і темне знизу. Горішнього композиційно більше.

У живописі імпрематура — це початкова пляма кольору, нанесена на основу. Вона забезпечує художнику прозору, тоновану основу, яка дозволяє світлу, що падає на картину, відбиватися крізь шари фарби.[16]

Лесувальні фарби мають незначну щільність. При нанесенні лесувальної фарби на тонований ґрунт, або фарбовий шар, тон ґрунту або колір фарби нижнього шару просвітлюється крізь покладену лесувальну фарбу. До лесувальних фарб відносимо кобальт синій, крапак, сієна натуральна, ізумрудна зелена. [1с.36] З тоною розтяжкою зверху світліше, а до низу найтемніше.

Кожний колір характеризується трьома основними властивостями: колірним тоном, світлістю і насиченістю. Різниця у відтінках предметів називають колірним тоном. Контрастний вплив кольорів посилюється при збільшенні площі фону. [1с.41]

Найсвітлішою плямою є тіло написано пастозно з розумінням анатомічних аспектів але гротесковано, об'ємно, навідміну від просторового та площинного зображення середовища з розумінням відношення до активного холодного тла.

“...колірні плями поєднати за світлотністю і тоном, кольори привести у взаємозв'язок одного з одним, створити цілісне враження колориту. Щоб легше сполучати між собою різноманітні кольори в картині слід у процесі

роботи порівнювати окремі колірні плями, нанесені на полотно, з оточуючими кольорами...” [1,с.43].

Створювала ефекти підсвідомого методом бризкання по вологій імпрематурі бризкаючи чистим скипідаром задаючи напрям, утворювались білі плямки.

Метод (від гр. *methodos* – шлях дослідження, теорія, вчення) – спосіб досягнення мети, вирішення завдання;

сукупність дій та прийомів, призначених допомогти досягненню бажаного результату [12, с. 11]. На це тло лініями різної товщини золотою акриловою фарбою я наносила дитячі малюки. Для того аби краще помістити їх у цей простір поверх я також бризкала але вже відкритою фарбою та допрацьовувала плями пензликом.

Колір постійно змінюється під дією світла. Відбиття світла кольоровими поверхнями від оточуючих предметів, або кольорові забарвлення ми називаємо рефlekсами, без яких неповноцінним буде колорит художнього твору [1,с.42].

Живопис може відтворити тільки один певний момент. Тому дуже важливо передати рух у часі — що було до того і що буде після. [8 с 99]

Живописне зображення оголеної фігури людини ґрунтується на тонко гармонізованій кольоровій єдності. Створюючи зображення людини необхідно виявляти її зв'язки з навколишнім середовищем. Відмінність прописки різних частин фігури й оточення дозволяє виділити композиційний центр, передати просторові плани і характер оточуючої середовища [2, с.125].

7.ВИСНОВКИ

Живописна робота «Спогади про дім» [Іл. 17] є результатом глибинного творчого пошуку та особистої рефлексії. Де через візуальні образи, я розкриваю тему втрати дому дитинства, окупації та переселення. Усе побудовано на темі спогадів які залишились в пам'яті. Образ жінки є втіленням людини яка пам'ятає втрату але будує свою нову ідентичність. Робота є способом зберегти і переосмислити травматичний досвід через мистецьку мову емоційним змістом, який надає простір співпереживання й діалогу. Працюючи над дипломною роботою, я виразила свої почуття доторкнувшись до теми пам'яті. Робота демонструє, як через мистецтво можна зобразити спогади, передати ностальгію, внутрішній стан й донести її глибокі емоції людини. Я вважаю, обрану тему актуальною та цікавою для мистецького трактування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берlach О. П., Галькун Т. Д. – Технологічні особливості матеріалів: живопис, реставрація – с.36,41,42,43
2. Вінтаєв Д. Ю., Сосницький Ю. О., Манохін В. П., Мирончик П. В. – Живопис: навч. посібник – с.149
3. Горелов М., Моця О., Рафальський О. – Українська етнічна нація – с.192
4. Гудак В. А. – Основи композиції – провідна ланка навчально-методичного процесу підготовки митця – с.50
5. Головаха Євген Сергій Макеев – Українське суспільство в умовах війни 2022 – с.388
6. Естес К. П. – Жінки, що біжать з вовками – розділ «Вступ»
7. Зелінський Андрій – Антологія воїна – с.182
8. Зорко Анатолій – Рекомендації щодо виконання ескіза картини... – с.97,99
9. Іттен Й. – Елементи образотворчого мистецтва – Київ, 2023
10. Кандинський В. – Про духовне мистецтво – с.254
11. Поліщук Ніколь Андріївна (наук. керівник Павліченко Н. В.) Колір як основний засіб художньої виразності та його еволюція в мистецтві Франції поч. хх ст. на прикладі Фовізму – с.8,19
12. Сотська Галина, Тетяна Шмельова – Словник мистецьких термінів – с.52, 11
13. Соченко Марина – Методичні рекомендації з формального та колористичного вирішення ескізу – с. 6,9,61,63
14. Стоян Світлана Петрівна – Символізм жіночих образів у західноєвропейському образотворчому мистецтві – с.2
15. Шевченко Олександр – Основи композиції – Львів 2024 – с.13,9

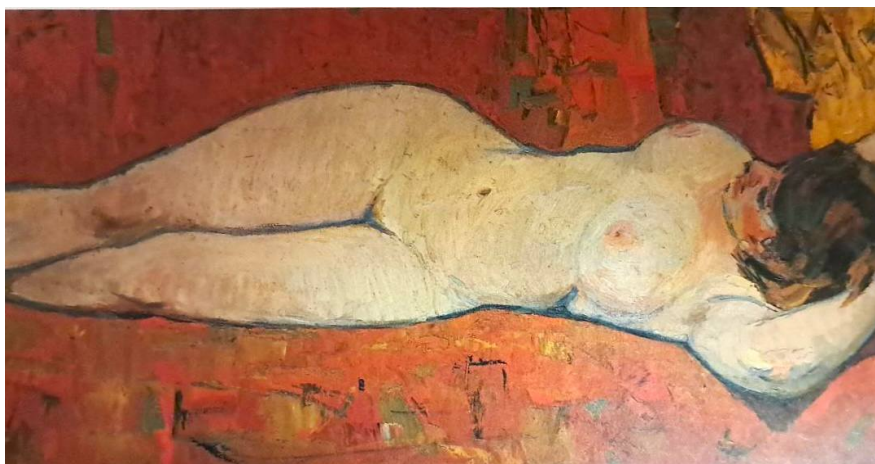
Електронний ресурс

16. Словник Вікіпедія <https://en.wikipedia.org/wiki/Imprimatura>
17. https://www.unicef.org/ukraine/en/stories/art-sessions-space-to-heal?utm_source=chatgpt.com
18. UNICEF_SitAn_2024_UKR.pdf.pdf Ситуаційний аналіз становища дітей в Україні: 2024 ст.18
https://www.unicef.org/ukraine/en/media/49196/file/UNICEF_SitAn_2024_UKR.pdf.pdf
19. <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B3%D0%B0%D0%B4>
20. https://www.youtube.com/watch?v=EGM8_r3q0xI
21. <https://ukr.radio/news.html?newsID=105019>

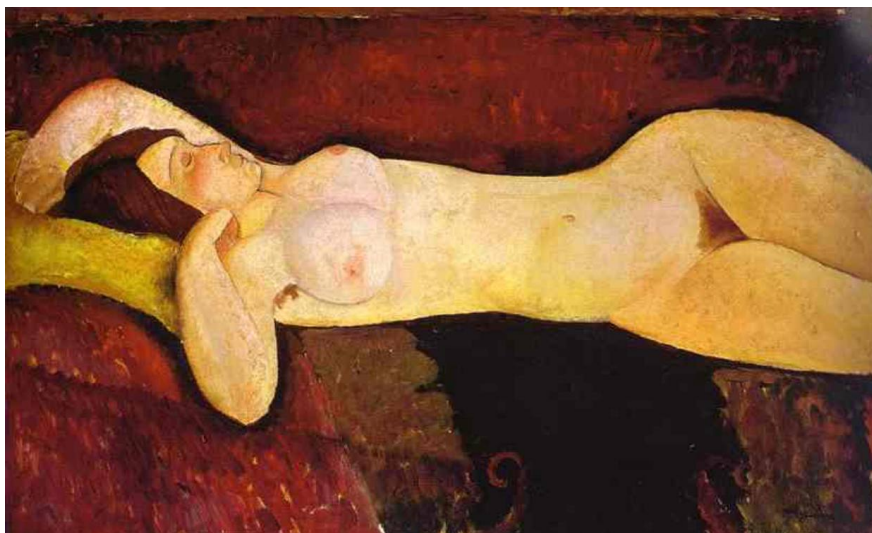
ІЛЮСТРАТИВНІ МАТЕРІАЛИ

Іл.1 Носань Володимир “Сон” 2025

Іл.2 Столяренко Петро Кузьмич

Іл.3 Амедео Модільяні 1917 Reclining Nude

Іл.4. Henri Manguin «Сон»

Іл.5. Гонтарів. В. Зоряний віз. 2002

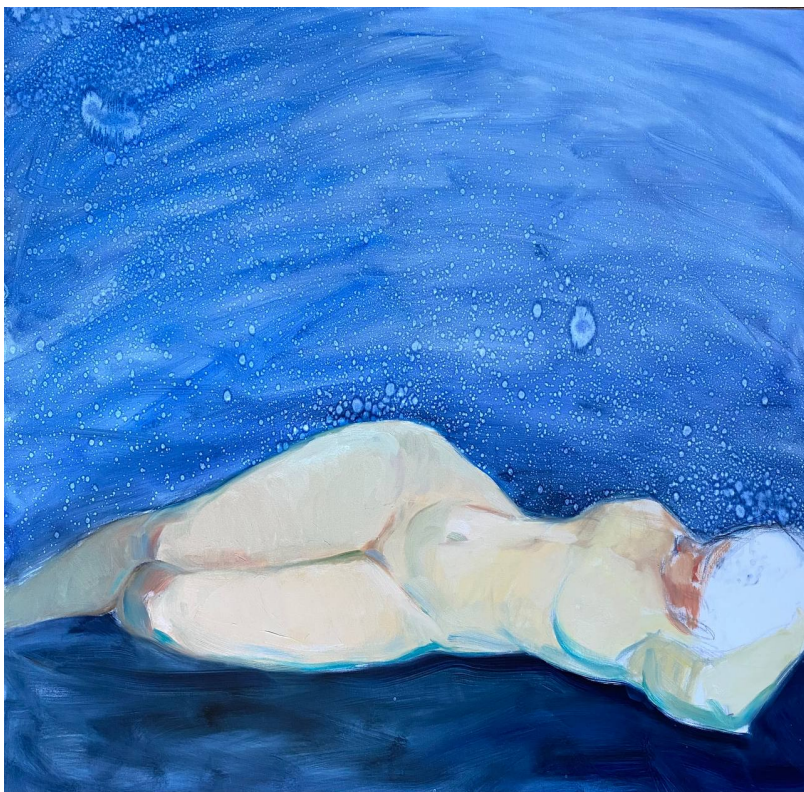
Іл.6. Густав Клімт «Дерево життя» 1909

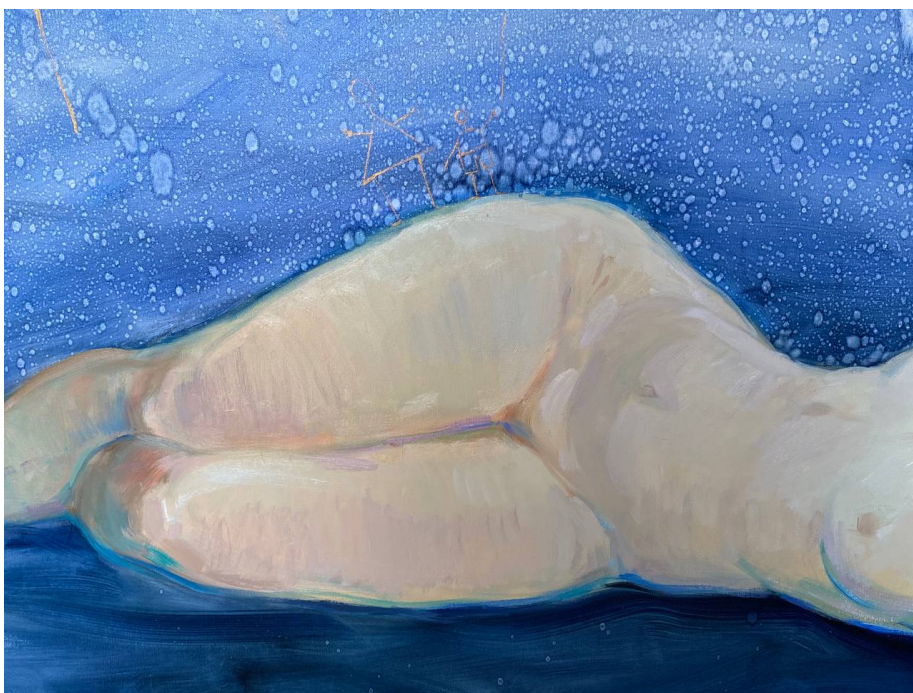
Іл.7 Перенесення ескізу на полотно вугіллям

Іл.8 Перша прописка фігури

Іл.9 Етап написання роботи

Іл.10 Фрагмент роботи

Іл.11 Фрагмент роботи(2)

Іл. 12 процес роботи за дипломною картиною

Іл.13,14,15,16 Зображення дитячих малюнків

Іл. 17 Дипломна робота «Спогади про дім»